

Szabadi-dűlő (KÖH 46957): A Szabadi-dűlőben, teljesen lapos területen, kukoricásban lokalizáltuk a lelőhelyet, a vegetáció ellenére viszonylag jó megfigyelési lehetőségek között sikerült a lelőhely kiterjedését meghatározni.

Tizenötös-tábla (KÖH 46932, 46935): Alacsony, a környezetéből kiemelkedő kis ÉK-DNy-i dombon sok bronzkori töredéket találtunk. A lelőhelytől Ny-ra futó csatorna partján gyepterület, itt csak egy-két töredéket találunk, ettől K-re a szántásban viszont jól látható volt a lelőhely K-i határa. A K-Ny-i fásor a lelőhely közepén fut, attól É-ra is találtunk leleteket. A korábban azonosított két lelőhely területét nem lehetett elkülöníteni, valószínűleg egyetlen lelőhelyről van szó.

Város-árok-oldal (KÖH 71289): A város É-i határában, a Város-árok mellett egy egykori patakmedertől D-re emelkedő hosszúkás alacsony dombon, viszonylag rossz megfigyelési viszonyok között kukoricásban, ill. napraforgóban azonosítottuk a lelőhelyet. Nyugati oldalán csak őskori, a keleti oldalán csak Árpád-kori leletanyagot találtunk, tehát valószínűleg két lelőhelyről van szó, de nem találtunk közöttük leletmentes sávot.

STIBRÁNYI MÁTÉ

248. Karád határa

(Somogy megye) U, R, B, LT, Ró, Kö

2009. június 25-én a Dél-balatoni szennyvízrendszer kiépítése előtt hatástanulmány készítése céljából terepbejárást folytattunk a tervezett nyomvonalon.

Aranyosi-dűlő (KÖH 43431): Az ismert lelőhelyről megállapítottuk, hogy nagyméretű, 1300 m hosszan húzódik végig; Ny-K irányú kiterjedését nem azonosítottuk. Igen nagy mennyiségű őskori kerámia, főleg urnamezős, de neolit és rézkori is volt a gyűjtött leletanyagban.

Papp-tag (KÖH 43432): Kopott őskori és kevesebb római kerámiát találtunk a lelőhelyen, melynek K-Ny-i kiterjedését itt sem tudtuk megállapítani, sőt az É-i is bizonytalan.

Proletár (KÖH 43442): Egy Karádra vezető földút előtt nagy mennyiségű római kerámiát, egy peremes téglát, kevesebb középkori és őskori kerámiát találtunk. Az út É-i oldalán egy vízfolyás van, ettől É-ra is folytatódottak a leletek, az É-D irányú földút mindkét oldalán. A műúttól É-ra az út mindkét oldalán elszórva gyűjtöttünk kevés kelta, római, középkori és urnamezős kerámiát. A lelőhely Ny-K irányú kiterjedését pontosítani kell.

Vasútállomás (KÖH 72013): A bekötőúttól K-re lévő, kb. 1 km hosszú kukoricatábla Ny-i részén, a vasúttól Ny-ra lévő területen nagy mennyiségű római kerámiát találtunk, valamint egy téglatöredéket vakolatmaradvánnyal. A leletek a Kr. u. 2-3. századra keltezhetők. Előkerült néhány őskori, jellegtelen, talán badeni kerámiatöredék és két kova is. A lelőhely Ny-i kiterjedését pontosítani kell.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

MOLNÁR ISTVÁN

249. Karcag, Tatárülés

(KÖH 68627)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) B, Sza, Kk

A Karcag és Berekfürdő között tervezett kerékpárút nyomvonala a Karcag és Kunmadaras közötti 3401-es összekötő út és a Berekfürdőre vezető bekötőút találkozásánál, a Tatárülési határban egy régészeti lelőhelyet is érintett. A lelőhely egy Ny-K irányú magasparton található. A terepbejáráson szarmata és késő középkori kerámiatöredékek kerültek elő. A régészeti megelőző feltárást a kerékpárút nyomvonalában 670 m hosszúságban és 2-4 m szélességben végeztük 2009. július 17. és augusztus 26. között. Ennek során 110 objektumot (telepjelenségeket és sírokat) tártunk fel, melyek a késő bronzkorba, a szarmata korba és a késő középkorba keltezhetők.

A leletanyag a szolnoki Damjanich János Múzeumba került.

KERTÉSZ RÓBERT

250. Kaszaper, Tatárárok

(KÖH 71325)

(Békés megye) B, Sza, Á

2009. májusban Lichtenstein Lászlóval helyszíni szemléket végeztünk a lelőhelyen, ahol a szokásos kép fogadott, azaz a lelőhely folyamatos pusztulásáról számolhatunk be újból. A tágabb térségünkben található hatalmas árkokat és a velük egy egységet képviselő sáncokat (víztározó, halastó) – a Rábaközben található Tóköz mintájára – Árpád-koriaknak tarthatjuk (Takács Károly munkássága alapján).

Az országúttól mintegy 50-100 m-re, ahol a dűlőút és az árok metszi egymást, a roppant széles árok két partján Árpád-kori edénytöredékeket találtunk, sőt egy darabot az árok aljában is! Ugyanitt, az árok aljában egy kopott szarmata edénytöredék is előkerült. Természetesen ettől az árok lehet még bármelyik korszakhoz köthető, a nagy favorit, az Árpád-kor sem kizárt, ám az eredmény mégis elgondolkodtató. A területről eddig nincsen semmilyen terepbejárási eredményünk. Úgy tűnik, hogy a leletek a partos részen jobban sűrűsödnek. Azon a ponton, ahol az árok K-nek fordul, a dűlő É-i oldalán, a sánc tövében, a laposabb területen 3 bronzkori edénytöredéket gyűjtöttünk.

A leletanyagot az orosházi Szántó Kovács János Múzeum régészeti topográfiai gyűjteményében helyeztük el.

RÓZSA ZOLTÁN

251. Kálmánháza, Pápai-tanyától É-ra

(KÖH 72627)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Á

2009. március 19-én helyszíni szemlélet végeztünk a tavaly már részben bejárt lelőhelyen, a Pápai tanyától É-ra fekvő területen. Itt, a tavaly már valószínűsített

Szunyor templomától É-ra a szántásban Árpád-kori cserepeket gyűjtöttünk. Amennyiben valóban Szunyor templomáról van szó, akkor itt helyezkedik el a hozzá tartozó település.

Munkatársak: Németh Péter régész, Bocz Péter technikus, Kiss János, Nagy Tamás.

JAKAB ATTILA

252. Káloz határa

(Fejér megye) Ő, Á

A község területén a településrendezési tervhez kapcsolódó örökségvédelmi hatástanulmány készítése előtt végzett terepbejárást 2009 tavaszán az Ásatárs Kft., amelynek során két új lelőhelyet dokumentáltunk.

Laposi-dűlő (KÖH 73183): A településtől ÉÉNy-ra található. A terület D-i fele a bejárást során járhatatlan gabona, É-i fele kukoricaföld volt, jó látási viszonyokkal. Ez utóbbi járható területen három, kb. É-D-i irányú vonulat húzódik, a középső a többtől északabbra kezdődik. A járható terület D-i részén, a két vonulat közti kb. 100 m-es szakaszon leletet nem gyűjtöttünk. A lelőhely a kövesúttól kb. 20 m-re kezdődött. Kiterjedése ÉNy-DK irányban 220 m, DNy-ÉK irányban 300 m. A felszíni leletek őskori és Árpád-kori telepmaradványokra utalnak. Legintenzívebb része a DK-i csücsök, a D-i része átlagos sűrűségű, az É-i gyér. ÉNy-on a sűrű napraforgóföld miatt a lelőhely folytatását nem lehetett követni. A nyugati határt jelöltük, délen a gabona miatt ez nem volt lehetséges. Valószínűleg ebben az irányban is van folytatása az említett vonulatokon. Keleten a műút előtt zártuk le a lelőhelyet. A lelőhelytől Ny-ra lényegesen alacsonyabb fekvésű terület húzódik.

Lómező (KÖH 73185): A belterülettől közvetlenül D-re fekvő határrész É-i részében, egy nagy kiterjedésű lapos fennsíkon figyeltük meg; kb. Ny-K-i (DNy-ÉK-i) irányban elnyúló, nagyjából 500 m hosszú és 250 m széles. A felszíni leletek (Árpád-kori kerámiatöredékek) alacsony intenzitással jelentkeztek, főleg a lelőhely K-i felében. A lelőhelytől ÉK-re magasabb, de üres a térszín, a lelőhely É-i határát tehát sikerült lehatároltuk. Délkeleten a repcén túl lévő keskeny kukoricásban folytatódott a felszíni leletek. Keleten csaknem a műútig érhetett (egy kis szántott részen, a kövesúttól 40 m-re, egy magányos diófa mellett még találtunk leleteket); Ny-i határa a fejlesztési területen kívül húzódik, de a gabona miatt nem volt lehatárolható, ugyanez vonatkozik a lelőhely déli határára is!

SOMOGYI KRISZTINA

253. Kázsmárk, Homokos

(KÖH 75057)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Pa?

A Miskolci Egyetem Őstörténeti és Régészeti Tanszéke és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumi Igazgatóság Herman Ottó Múzeuma 2009. március 9–12. között

közös terepbejárást végzett a Hernád folyó jobb partját szegélyező dombvidék 2,5 km széles sávjában, a szlovák határtól számított 43 km hosszú szakaszon. A régészeti kutatás a Miskolci Egyetem történelem-régészet szakirányos hallgatóinak képzésében szereplő *Terepbejárást* című kurzushoz kapcsolódott. Célja elsősorban az volt, hogy megismertesse a hallgatókat a lelőhely-felderítés extenzív terepbejárási módszerével.

A terepbejárást főképp őskori lelőhelyek felderítésére irányult azért, mert a Hernád szlovákiai szakaszán számos 20–30 ezer éves lelőhely található, viszont a magyarországi szakaszon a kutatás hiánya miatt elenyészőek az adataink. A korszakra való tekintettel, a felderítendő terület elsősorban a magaslatokat érintette.

A 195 m tszf. magasságú, É-D irányú lelőhelyen egy darab paleolit(?) kőeszközt találtunk.

LENGYEL GYÖRGY – SZOLYÁK PÉTER

254. Kecskemét, Mercedes-Benz gyár,

RL-3/RL-4 lelőhely

(KÖH 59837, 59838)

(Bács-Kiskun megye) Sza, A

A település határától és az 54. sz. elkerülő úttól D-re, az 5. sz. főúttól Ny-ra fekvő, közel 450 hektáros gyárterület középső részén, annak Ny-i felében elhelyezkedő lelőhelyen 2008. november 17. és 2009. április 4. között folytattunk megelőző feltárást.

A feltárási munkát az előzetes terepbejárások alkalmával RL-3 néven dokumentált lelőhely K-i felén Szarka József (MTA Régészeti Intézete) vezette. A gépi nyelési alkalmával tett megfigyelések azt igazolták, hogy a lelőhely összetartozik az attól K-i irányban azonosított RL-4 számúval. A határidő rövidsége miatt az RL-3 lelőhely területének Ny felé való bővítését a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai végezték el 2008. december 1. és 2009. január 26. között (a továbbiakban RL-3 néven), míg a feltárást K-i felén április 4-ig folytattuk a munkát (a továbbiakban RL-4 néven). Az RL-3 lelőhelyet négy, közel megegyező nagyságú, É-D-i irányú sávra osztottuk fel. A dokumentáció egységesen készült, a stratigráfiai- és objektumszámok kiadása feltárócsapatonként, 100-as egységekben történt.

Az RL-3 lelőhelyen 52 249 m²-nyi területet tártunk fel, 488 stratigráfiai egységet különítettünk el. Az RL-4 lelőhelyen – mely így valójában magában foglalja az előzetesen RL-3-nak nevezett terület K-i sávját is – 43 576 m²-nyi területet nyitottunk meg gépi földmunkával, melyből 36 359 m² bizonyult régészeti fedettné. Ezen a területrészen összesen 98 régészeti objektumot tártunk fel és 155 stratigráfiai egységet dokumentáltunk. A két külön azonosítószámon kezelt lelőhely valójában egy szórt szerkezetű, nem túlságosan intenzív, népvándorlás kori települést alkotott.

Szerencsés módon a megnyitott terület az egykori telep szinte teljes egészét magában foglalta, így az ásatások eredményei nagyban hozzájárulhatnak az alföldi avar